

Nr. 18.

Warszawa, dn. 15 września 1938 r.

Ogóln. zbioru Nr. 711.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych — Prezes Rady Związku inż. Piotr Drzewiecki.
Za redaktora odpowiedzialnego inż. Antoni Dunin.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Marszałkowska 140, tel. 5.94-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa”.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł. 5 kwartalnie. Numer pojedynczy zł. 1.—

TREŚĆ NUMERU: Międzynarodowy Kongres Odlewniczy. — Przemysł metalowy w świetle statystyki. — Targi Wschodnie. — Wiadomości związkowe. — Wiadomości z zagranicy.

Międzynarodowy Kongres Odlewniczy

Dnia 8 września w sali Politechniki Warszawskiej odbyło się uroczyste otwarcie XIV Międzynarodowego Kongresu Odlewniczego zorganizowanego przez Stowarzyszenie Techniczne Odlewników Polskich wspólnie z Międzynarodowym Komitetem Związku Technicznych Stowarzyszeń Odlewniczych.

Jako przedstawiciele Rządu przybyli: p. min. Ulrich, p. II vice-minister Ministerstwa Spraw Wojskowych gen. Litwinowicz, p. vice-min. Przemysłu i Handlu Rose, p. vice-prezydent m. Warszawy Pohoski. Poza tym w otwarciu wzięli udział p. Prezes P.Z.P.M. Drzewiecki, p. min. Klarner, p. Rektor Politechniki Warszawskiej, prof. Zawadzki, Rektor Akademii Górniczej w Krakowie, p. Tekliński, p. płk. Witowski, p. płk. Łojko oraz reprezentanci Rządu Francuskiego, Rządu Włoskiego i szereg osób ze świata gospodarczego.

Obrady Kongresu otworzył Rektor Pol. Warsz. p. prof. Zawadzki, poczym Przewodniczący Kongresu Wykonawczego, p. inż. K. Gierdziejewski — prezes związkowej Grupy Odlewni powitał zebranych, streszczając w krótkich słowach wyniki dotychczasowych prac kongresów i nakreślając wytyczne przyszłych kongresów. — Następnie przedstawił stan odlewnictwa w Polsce i możliwości jego dalszego rozwoju.

Następnie przemawiał p. Schwietzke, Prezes Międzynarodowego Komitetu Związku Technicznych Stowarzyszeń Odlewniczych, dziękując za zorganizowanie Zjazdu i dając krótki przebieg rozwoju odlewnictwa.

Ostatni przemówił w zastępstwie chorego ministra Przemysłu i Handlu p. vice-min. Rose, witając Zjazd Odlewników, podkreślając znaczenie przemysłu odlewniczego i jego rolę w życiu gospodarczym oraz życząc Kongresowi owocnych prac.

Na Kongres przybyli oficjalni delegaci Niemiec, Belgii, w. m. Gdańska, Stanów Zjednoczonych Amery-

ki Północnej, Francji, Holandii, Wielkiej Brytanii, Węgier, Włoch, Luxemburga, Polski, Rumunii, Szwajcarii, Czechosłowacji, Victorii, (Australia) Południowej Afryki. — Ogółem kilkaset osób.

Należy podkreślić wzorową organizację Kongresu, sprawną obsługę przyjeżdżających na dworcu, doskonale funkcjonujące biura Kongresu.

Prace kongresowe zostały wydrukowane i doręczane uczestnikom przy zgłoszeniu.

Na bankiecie kongresowym zabrał głos prezes Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, inż. Piotr Drzewiecki, którego przemówienie podajemy poniżej:

Panie Ministrze, Panie Prezesie, Szanowne Panie i Panowie,

Odlewnictwo jest jednym z najstarszych w świecie procesów wytwórczych, na którym opiera się wytwarzanie metalowych narzędzi i maszyn, będących podstawą rozwoju cywilizacji i kultury ludzkiej od epoki brązowej, następnie żelaznej do dnia dzisiejszego poprzez XIX wiek żelaza i XX wiek elektryczności.

Ogólny postęp kulturalny, jak również postęp przemysłowy każdego kraju, ściśle łączy się z rozwojem odlewnictwa.

Stwierdzając, w związku z rozwojem nauki i techniki, wielki postęp lat ostatnich w dziedzinie odlewnictwa i widząc w akcji międzynarodowych zjazdów ważny czynnik motoryczny tego postępu, składam w imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, zrzeczając również przemysł odlewniczy, serdeczne życia osiągnięcia doniosłych rezultatów z obecnego kongresu.

Przemysł metalowy w świetle statystyki

W tych dniach ukazało się dziewiąte z kolei wydanie „Małego Rocznika Statystycznego 1938“, publikowane nakładem Głównego Urzędu Statystycznego. W porównaniu z wydawnictwem zeszłorocznym 1937 roku nie zawiera ono zmian zasadniczych, jednak niektóre działy zostały rozszerzone lub przeredagowane. Obecne wydanie nie zawiera również wykresów, które zostały usunięte z dwóch względów, po pierwsze natury oszczędnościowej, po drugie, aby nie powiększać nadmiernie objętości wydawnictwa, które i tak przekroczyło rozmiary zeszłorocznego.

Tegoroczne wydanie Małego Rocznika zawiera 406 stron druku i podzielone jest na 23 działy, przy czym ostatnie dane statystyczne obejmują rok 1936 i częściowo 1937. Cena wynosi 1 złoty.

Poniżej podajemy dla ilustracji szereg najważniejszych danych z dziedziny przemysłu metalowego¹⁾, zaznaczając, że pożyteczna ta i ciekawa książka winna się znaleźć w rękach każdego przemysłowca.

Według G.U.St. rozmieszczenie przemysłu metalowego i elektrotechnicznego w Polsce na podstawie liczby zatrudnionych robotników w zakładach I — VII kategorii przedstawiało się w 1936 roku następująco:

Gałęzie przemysłu	Ilość robotników w liczbach bezwzględnych	Województwa						
		Cin. tralne	w tym Warsz.	w zachodnie	pozi i pom.	śląskie	północne	poludniowe
Metale ogółem	126.438	60,9	15,4	0,3	7,2	24,5	7,1	
w tym								
Huty żelaza	28.311	40,6	—	—	—	59,2	0,2	
Odlewnie żelaza	9.260	65,6	2,0	0,7	20,4	8,5	4,8	
Huty walcownie i odl. in. metali	6.664	40,4	18,7	—	0,5	58,2	0,9	
Fabryki wyrobów masowych	20.720	67,1	20,9	0,3	5,6	13,2	13,8	
Fabryki narzędzi	3.715	58,4	12,6	—	7,0	13,4	21,2	
Fabryki konstr. i urządzeń	7.102	36,6	21,1	—	2,8	48,7	11,9	
Fabr. silników, pomp	2.965	92,4	32,6	—	2,6	3,5	1,5	
Fabr. maszyn i aparatów rolniczych	2.955	49,1	—	5,0	27,1	0,2	18,6	
Fabr. środków przewozowych	14.962	71,4	22,5	—	18,1	0,4	10,1	
Fabryki wyr. precyz.	13.977	96,4	26,4	0,1	1,7	1,1	0,7	
Elektrotechniczny	13.116	62,8	42,9	4,0	11,4	12,8	9,0	

Ilość maszyn, wytwarzających energię, zainstalowanych w zakładach przemysłu metalowego I — VII kategorii, objętych statystyką produkcji wynosiła w dniu 31 XII 1936

Rodzaj maszyn	Liczba maszyn		Moc zainst. w 1000 K M	
	Meta- lowy	Elek- trotech- niczny	Meta- lowy	Elek- trotech- niczny
turbiny parowe	39	3	119	1,5
maszyny parowe	294	5	107	1,7
lokomobile stałe i ruch.	80	1	5,7	0,0
turbiny wodne i koła wodne	46	2	16	-0,0
silniki spalinowe	226	19	30	1,1
silniki elektryczne	26003	4081	372	17

¹⁾ Niestety, G.U.St. nie we wszystkich działach wydziela w osobną rubrykę hutnictwo żelazne, włączając do przemysłu metalowego huty żelaza i innych metali oraz walcownie.

Podział zakładów przemysłu metalowego i elektrotechnicznego I — VII kat., według liczby zatrudnionych robotników w 1935 roku przedstawiał się następująco:

Zakłady zatrudniające	Metalowy	Elektrotech.
Ogólna liczba zakładów	1564	192
do 4 robotników	116	10
5 — 9	422	46
10 — 14	243	28
15 — 49	457	57
50 — 199	203	31
200 — 499	73	16
500 — 999	24	3
Ponad 1000	26	1

Stan zatrudnienia w zakładach przemysłu metalowego I — VII kat. objętych statystyką produkcji przedstawiał się w 1936 roku następująco:

Gałęzie przemysłu	Liczba zakładów czynnych w ciągu roku	Zatrudnieni pracownicy najemni		Przepracowane robotniko - dni w tyś. w ciągu roku
		Fizyczni przecięt.	umysłowi w dniu 31.XII	
Przemysł metalowy ogółem	1598	126438	14934	35025
Huty żelaza	17	28311	2789	7986
Odlewnie żelaza	85	9260	761	2357
Huty, walcownie i odlewnie in. metali	43	6664	706	2009
w tym				
Huty i walcownie cynku	7	3172	274	988
Walcownie miedzi, aluminium, ołowiu	9	3087	365	903
Fabryki części maszyn i aparatów	109	4819	630	1343
Fabryki wyrobów masowych	411	20720	1671	5605
w tym				
Fabr. drutu, gwoździ, nitów	52	5013	476	1380
Fabr. wyr. ozdobnych	56	1169	138	318
Fabr. mebli	43	1471	118	409
Wytwórnice rzemieślnicze	82	854	43	237
Fabr. narzędzi	105	3654	243	986
" konstr. i urządzeń	67	7102	1013	1919
" silników, pomp	22	2965	579	811
" obrabiarek	17	1893	472	532
" maszyn i narz. roln.	86	2955	272	830
" maszyn włókienniczych	14	1441	205	404
" maszyn dla innych przem. łów	69	1800	252	525
" środków przewozowych	77	14962	2555	4347
w tym fabr. taboru kolejow.	6	6380	974	1830
Fabr. wyr. precyzyjnych	70	13975	2164	3712
" instrum. muzyczn.	18	329	53	91
Zakłady reparacyjne	207	2094	340	604
w tym zakłady reparacyjne maszyn rolniczych	46	362	51	103
Przemysł elektrotechn. ogółem	206	13116	2570	3762
Fabr. maszyn elektrycznych	17	1428	247	411
Wytw. in. art. elektr.	189	11688	2323	3351

W dalszym ciągu podana jest ilościowa i wartościowa produkcja ważniejszych artykułów przemysłu metalowego i elektrotechnicznego w latach 1929, 1934, 1936 i częściowo nawet 1937, której niestety w ramach niniejszego przeglądu nie możemy podać. Zainteresowanych odsyłamy do źródła.

W dziale handlu zagranicznego znajdujemy statystykę przywozu i wywozu artykułów przemysłu metalowego oraz dane dotyczące przywozu do Polski i wywozu z Polski niektórych towarów z wyodrębnieniem ważniejszych krajów pochodzenia i przeznaczenia.

W rozdziale o spółkach akcyjnych znajdujemy dane za rok 1936, dotyczące krajowych spółek akcyjnych przemysłu metalowego przetwórczego (hutnictwo opracowane zostało łącznie z górnictwem) i udziału w nich kapitałów zagranicznych. Okazuje się, że na 129 zakładów metalowych i elektrotechnicznych razem o kapitale zakładowym 221,5 milj. zł i kapitałach własnych 250,7 milj. zł mamy 49 spółek o kapitałach własnych 152,2 milj. w czym kapitał zagraniczny stanowi 68,4 milj. zł. Odsetek spółek o kapitale obcym wynosi zatem 38%. Kapitały zagraniczne w odsetkach kapitałów własnych spółek akcyjnych metalowych ogółem stanowią 27,3%, spółek z udziałem zagranicy 44,9%. Udział kapitałów obcych w przemyśle elektrotechnicznym jest znacznie wyższy. W liczbie 129 zakładów znajduje się 28 fabryk elektrotechnicznych, których kapitały własne wynoszą 66,3 milj. zł.; z tego w 18 spółkach o kapitale 59,1 milj. zł. mamy kapitały obce w wysokości 38,1 milj. zł.; odsetek spółek stanowi tu 65%. Kapitały zagraniczne w odsetkach kapitałów własnych spółek akcyjnych ogółem stanowią w tym przemyśle 57,5%, spółek z udziałem zagranicy 64,5%.

W następnej tablicy mamy bilanse 121 przed-

siębiorstw metalowych, w czym 25 elektrycznych. (Cyfry dotyczące przemysłu elektrycznego będziemy podawali w nawiasach) suma bilansowa wynosi 759,3 milj. zł. (172,0), kapitał zakładowy 214,6 milj. zł. (60,8).

Straty w roku 1936 wyniosły 3,9 milj. zł. (0,5), zyski 12,1 (4,7). Ogólna nadwyżka zysku za rok sprawozdawczy wyniosła zatem + 8,2 milj. zł. dla całego przemysłu metalowego, w czym dla elektrotechnicznego + 4,2 milj. zł. Dywidendę przyznało w 1936 roku 28 spółek (6), które wypłaciły 3,4 milj. złotych (1,0).

Po raz pierwszy ogłoszono również dane o krajowych spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (stan w dn. 31.XII.1936), przy czym dla przemysłu metalowego poza danymi ogólnymi wydzielono osobno fabryki wyrobów masowych, fabryki maszyn i przemysł elektrotechniczny. Przedstawiają się one następująco:

	Liczba		Kapitał zakładowy w tys. złotych		
	spółek	wspólników	ogółem	przeciętnie na jedną spółkę	jednego wspóln.
Przemysł metalowy ogółem	367	1176	20247	55	17
w tym					
fabryki wyrobów masowych	72	251	4441	62	18
fabryki maszyn	29	138	2490	86	18
przemysł elektrotechniczny	72	211	4189	58	20

Jak widzimy z tego dość pobieżnego przeglądu jest to wydawnictwo, z którym warto się zapoznać zwłaszcza, że niezwykle niska cena umożliwia każdemu nabycie go. (G.).

Targi Wschodnie

Tegoroczne Targi Wschodnie stały pod znakiem próby utworzenia w Polsce stałych Targów Technicznych.

Trudno jest ocenić skuteczność tych zamierzeń, jeżeli zważymy, że organizacja Targów Technicznych rozpoczęła się ledwie na kilka miesięcy przed ich otwarciem. Tym niemniej skonstatować należy, że pokaz tegoroczny przedstawiał się o wiele lepiej niż w roku zeszłym, przy wzroście udziału firm związanych z branżą techniczną.

Z interesujących nas działów produkcji przemysłu metalowego były reprezentowane na Targach (idąc po kolei pawilonów od wejścia głównego lewą stroną do końca terenu, wracając przeciwną stroną):

- „Sanok“ S. A. — akumulatory i wyroby gumowe (dętki i opony rowerowe),
- Rzemiosło: różne wyroby metalowe (lampy, aparaty precyzyjne, wagi, rowery, sprzężyny i wyroby z nich),
- Pawilon Niemiec: wyroby z materiałów zastępczych dla staliwa, brązu itd., z metali (stopów) lekkich, obrabiarki niem. firm do metali, pras drukarskie, motory na ropę (stacyjne),
- Pawilon 9-ty: Zbiorowe stoisko firm metalowych,

średniego przemysłu metalowo-przetwórczego, — materiały instalacyjne, liczniki prądu, aparaty i stacje cechownicze (firma „Kontakt“, Lwów — Katowice) — wyroby Warszawskiej Wytwórni Maszyn i Spawarek Elektrycznych — wyroby aluminiowe i blaszane (Pelikan), nożownicze i narzędzia (Gerlach) — ostrza do golenia (Polonia),

- Pawilon Nr 14: Stoisko firm hutniczych: „Wspólnota Interesów“, Starachowice, Huta Ludwików (wystawiła 3 okazowe modele motocykli nowej produkcji, z silnikiem Villiers'a), Huta Pokój, Zakłady Ostrowieckie, a poza tym: obrabiarki H. Cegielskiego z Rzeszowa, Stowarzyszenia Mechaników Polskich z Ameryki, Blumwego — Bydgoszcz, oraz Towarzystwo Budowy i Sprzedaży Obrabiarek, Sp. z o. o., Warszawa,
- Pawilon Nr 10: Stoisko zbiorowe „Grupy Producentów Narzędzi“, Silniki spal. nowe Zakładów Mechanicznych Kittler, Lwów, — Wyroby gumowe i akumulatory firm: Piastów i Tudor. — Maszyny dla przemysłu mięsnego („Bizon“, — Lwów), Stoisko firmy Lilpop, Rau i Loewenstein z motopompami, kołami do samolotów i odlewami

z elektronu, — okucia (Bracia Lubert) — piece trwałopalne (Brevillier) — Wyroby z hydronalium firmy Bartelmuss i Suchy, Bielsko. — Maszyny rozdrabniające Edm. Schmeja, Biała Krak., poza tym liczne wyroby firm niemieckich, np.: Dürener — Metall — Werke (aliaże lekkich metali); Hofherr — Schrantz — Clayton; Koenig i Bauer, Würzburg; Johne — Werke, Bautzen; Georg Spiess, Leipzig — maszyny dla przemysłu graficznego,

- g) *Pawilon samochodowy*: Samochody marek: Steyr — Willys — Renault — Lancia — Adler — Skoda — Ford — Packard — Hillman — de Soto — Aero — angielskie B.S.A. (po raz pierwszy) — Auto Union (D.K.W. — Wanderer) — Opel — Citroën — Singer — Morris — Mercedes Benz — Hansa — Tatra oraz Montowni Lilpop i Polskiego Fiata,
- h) Za pawilonem automobilowym *garaże* konstrukcji Wspólnoty Interesów oraz eternitowe,
- i) *Ciągniki* drogowo-rolnicze Hanomag z silnikiem Diesla,
- j) *Pawilon Filmu*. Aparatura kinematograficzna (krajowa i zagraniczna),
- k) *Maszyny i narzędzia rolnicze*: „Unia“ S. A. Grudziądz (jedyna z firm krajowych, która wystawia) i Hofherr-Schrantz, Wien,
- l) *Koło pawilonu węgierskiego* podwozie angiels. samochodu „Bedford“,
- m) *Pawilon 13*: rowery „Brennabor“, niem. maszyny

do szycia („Kayser“ i „Pfaff“), samochód osobowy „Hanomag“, 35 konny z silnikiem Diesla. Niem. maszyny do pisania i liczenia, motocykle T.W.N. (Triumph—Werke—Nürnberg), marek niem.: B.M.W., D.K.W., Ardie, Dürkopp, Adler, Maico, Zündapp oraz polskie „Sokół“ Resory samochodowe i podkładowe sprężynujące firmy Filipowicz, Lwów, — Urządzenia garażowe fabryki E. Frydrych, Warszawa (podnośniki). Samochód angielski Vauxhall (osobowy), podwozie samochodu amerykańskiego G.M.C., wreszcie stoisko f-my „Unia Strażacka“ Lwów, przedstawiające: Samochód pożarniczy na podwoziu „Pol. Fiat“ 621 R — motopompy z silnikami Steinhagen i Stränsky SS 25, SS 15, SS 7 — autopompa ze skrapiaczem ulic itd. itd.,

- n) *Osobne stoisko pod gołym niebem*: Odlewnia dzwońców Braci Felezyńskich, Kałusz i Przemysł (dzwońcy),
- o) *Pawilon Nr 1*: Motopompy „Unii Strażackiej“ z silnikami fabryki Steinhagen i Stränsky, Warszawa.

Artykuły dla przemysłu gastronomicznego, platerowate (firmy „Standard“, Katowice). Lampy, Żyrandole (Nowik i Serejski, Warszawa) — Meble stalowe firmy „Wschód“, Żywiec, oraz różne wyroby platerowane (Fabr. Platerów H. Kowaltowski, Warszawa).

Targi zostały zamknięte dnia 13 września r. b. i zwiedziło je 245 tysięcy osób.

Wiadomości związkowe

Zarząd P. Z. P. M.

Na posiedzeniu w dn. 5 bm. Zarząd Związku rozpatrywał projekt rozporządzenia wykonawczego do ustawy o ulgach inwestycyjnych i ustalił zmiany, jakie powinny być uwzględnione przed nadaniem projektowi mocy, z punktu widzenia zgodności z brzmieniem ustawy.

W dalszym ciągu obrad postanowiono przeprowadzić szczegółowe badanie stanu produkcji na podstawie nowego wskaźnika ustalonego przez Instytut Badań Konjunktur i Cen.

W końcu przyjęto w poczet Członków Związku następujące fabryki: G. Busch i S-ka — Łódź, Huta Stąporków — Stąporków, J. Caudr — Lublin, W. i G. Primas — Chodzież, „Mój“ — Katowice, „Autoprecyzja“ — Warszawa.

Konferencja zrzeszonych fabryk we Lwowie

Dn. 3 i 4-go września odbyła się we Lwowie konferencja fabryk Lwowskiego Oddziału, pod przewodnictwem p. Dyr. J. Bujaka, z udziałem delegata P. Z. P. M. pana Dyrektora Janusza Czarlińskiego. W obradach przyjęli udział przedstawiciele firm: Bracia Biskupscy S. A. Kolomyja, J. Bujak, Lwów, Filipowicz, S. A., Lwów, Edm. Romer, Lwów, — „Polna“, — Przemysł, „Unia Strażacka“ — Lwów, „Stal“ — Winniki.

Po dłuższej dyskusji, dotyczącej obecnej sytuacji gospodarczej u poszczególnych firm, został ustalony program dalszego wspólnego postępowania.

Z Komisji Bezpieczeństwa Pracy

Komisja Bezpieczeństwa Pracy przy P.Z.P.M. podaje do wiadomości wszystkim członkom Związku, że dodatek do Nr. 17 „Przemysłu Metalowego“ — Biuletyn Nr. 5 z dn. 1 września r. b. ze względów technicznych został rozesłany osobno wraz z dwoma załącznikami, zawierającymi instrukcję bezpieczeństwa dla pracujących przy maszynach do obróbki metali oraz instrukcję dla ślusarzy. (G.)

Wycieczka Inżynierów Bezpieczeństwa Pracy

Stowarzyszenie Inżynierów Mechaników Polskich organizuje w czasie od 8 — 26 października r. b. wycieczkę do Anglii, Belgii i Niemiec dla inżynierów bezpieczeństwa pracy i lekarzy fabrycznych.

Zgłoszenia kierować należy do Stowarzyszenia (Warszawa, Al. Jerozolimskie 8 m. 13).

Zmiany przepisów dewizowych w związku z umową polsko-niemiecką

W związku z zawarciem umowy gospodarczej polsko-niemieckiej z dnia 1.VII. 1938 r., postanowienia okólnika Nr 35 Komisji Dewizowej w sprawie obrotu płatniczego z Niemcami

uległy zmianom (od dnia 1.IX.1938 r., — z tym dniem przestały obowiązywać przepisy okólnika Nr 35 z dn. 4.III.1937 r. wraz z uzupełnieniem z dnia 17.XI.1937 r. i okólnika Nr 17 z dnia 25.XI.1937 r.). Z pośród istotniejszych zmian w porównaniu z poprzednio obowiązującymi zasadami wymienić należy następujące:

Należności z obrotu towarowego:

Do wykazu należności, które mogą być przekazywane tylko za pośrednictwem Polskiego Instytutu Rozrachunkowego, zostały włączone należności za towary sprowadzone z obszaru byłego Państwa Związkowego Austrii, za które zapłata następuje po dniu 31 sierpnia 1938 r.

Wyjazdy do Niemiec w sprawach handlowych:

Osobom wyjeżdżającym w sprawach handlowych, które korzystają z przydziału czeków (listów kredytowych) PIR'u do zł 100 — na każdy dzień pobytu — banki dewizowe mogą zezwolić ponadto na wywóz przy każdorazowym wyjeździe do Niemiec zł 30 lub równowartość tej kwoty w niemieckich pieniądzech srebrnych (poprzednio — RM. 30). Wspomniane czeki PIR'u będą honorowane również przez Deutsche Bank w Berlinie oraz wszystkie jego oddziały i korespondentów w Niemczech.

Wyjazd do Niemiec w sprawach innych niż handlowe:

Również osoby wyjeżdżające w sprawach innych niż handlowe, którym banki dewizowe mogą przydziałać akredytywy wystawiane przez Bank Polski (do kwoty RM 750 — w miesiącu kalendarzowym na jedną osobę) mogą wywozić ponadto zł 30 — lub równowartość w niem. mk. srebrnych. (Dawniej — RM 30.—).

Akredytywy Banku Polskiego są płatne, oprócz w poprzednio wymienionych bankach lub ich oddziałach, również w: Oesterreichische Creditanstalt-Wiener Bankverein, Wien; Bank für Oberösterreich und Salzburg, Linz; Hauptbank für Tirol und Vorarlberg-Tiroler Landesbank, Innsbruck; Bank für Kärnten, Klagenfurt.

Przekazy na zasadach ogólnych:

Do wykazu należności, które mogą być przekazywane do Niemiec na zasadach ogólnych, dodane należności z tytułu pożyczek zagranicznych, odpowiadających warunkom rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 8 XI.1937 r. (patrz okólnik Komisji Dewizowej Nr 46 z dnia 27.XI.1937 r.).

Należności nietowarowe z obrotu towarowego:

Oddziały Banku Polskiego i banki dewizowe mogą rozpatrywać wnioski o przekazanie do Niemiec, wyłącznie za pośrednictwem Banku Polskiego, należności z tytułu frachtów morskich i kosztów ubocznych, związanych z obrotem towarowym Polski z trzecimi krajami — tranzytem przez Niemcy — oraz z tytułu dochodów z nieruchomości i oprocentowania kapitałów (np. odsetki od pożyczek, dywidendy, udział w zyskach przedsiębiorstw), przypadających osobom fizycznym i prawnym, mającym siedzibę w Niemczech — w tych przypadkach, gdy całość zobowiązania płatnego w poszczególnym terminie nie przekracza sumy zł 1000 — lub równowartości tej sumy.

Upoważnienie to dotyczy również sum wpłaconych z powyższych tytułów na rachunki zablokowane, o ile przedstawiono bankowi wystarczające dowody tytułu wpłaty.

Przekazy z powyższych tytułów Bank Polski wykonywa w 50% w wolnej dewizie i w 50% z rachunku Polskich Kolei Państwowych w Deutsche Verkehrs-Credit Bank A. G.

Wyjaśniono, że firmy, posiadające upoważnienie Komisji

Dewizowej do wykładania za obcych armatorów w Gdyni kosztów żeglugi i zaopatrzenia statków (maklerzy okrętowi, armatorzy polscy itd.), powinny potrącać przypadające im należności — z tej połowy należności niemieckich armatorów, która ma być przekazana w dewizie.

W związku z powyższym na takich zleceniach przekazanych (formularz 471 i 472) należy podawać Bankowi Polskiemu: a) sumę należności niemieckiej brutto, b) sumę należności przekazującej firmy polskiej, podlegających potrąceniu, c) sumę, którą należy przekazać do Niemiec, przy czym należy zaznaczyć, jaka kwota ma być przekazana w wolnej dewizie, a jaka z należności Polskich Kolei Państwowych w Deutsche Verkehrs Credit Bank A. G.

Przekazy należności do b. Austrii:

Przepisy nowego okólnika 35 mają zastosowanie również do przekazów dokonywanych po dniu 31 sierpnia 1938 r. na rzecz osób fizycznych i prawnych, mających siedzibę na obszarze byłego Państwa Związkowego Austrii, oraz z tytułu dostaw towarów austriackich.

Zgodnie z układem rozrachunkowym polsko-niemieckim z dn. 1 VII. 1938 r. zobowiązania zaangażowane w szylingach austriackich płatne są według kursu zł 99 = S. a. 100.—, względnie S. a. 101,01 = zł 100. Taki sam kurs winien być zastosowany do wszelkich innych zobowiązań, wyrażonych w szylingach austriackich.

Sprawy podatkowe

Według postanowień art. 108 Ordynacji Podatkowej płatnik ma prawo żądać wezwania go na posiedzenie Komisji odwoławczej, w celu złożenia ustnych wyjaśnień dla uzasadnienia podniesionych przez niego w odwołaniu zarzutów. Warunkiem jednakże wezwania na posiedzenie Komisji odwoławczej jest uiszczenie przy wniesieniu odwołania opłaty w wysokości $\frac{1}{2}\%$ kwoty spornego podatku, jednak nie mniej niż 2 złote i nie więcej niż 50 złotych. W razie całkowitego lub częściowego uwzględnienia odwołania opłata podlega zwrotowi.

Stosownie do motywów orzeczenia N.T.A. z dnia 25.II.1938 r. L. Rej. 5115/36 i 5147/36 wspomniana opłata winna być uiszczona w terminie odwoławczym, t.j. w ciągu 30 dni, poczynając od dnia następnego po otrzymaniu nakazu płatniczego na podatek. W razie uiszczenia opłaty po upływie 30-dniowego terminu odwoławczego płatnik traci prawo udziału w posiedzeniu władzy rozpoznającej jego odwołanie, oraz prawo żądania, by powiadomiono go w dniu rozpoznania odwołania.

Z Orzecznictwa N. T. A.

Płatnik należny od niego podatek zaprzagnął uścić należnością ze skarbu państwa, którą w drodze przelewu nabył od innej osoby, czemu władze skarbowe się sprzeciwiły, uznając, że tylko własna wierzytelność może być w danym przypadku zarachowana.

Powołując się na przepisy ordynacji podatkowej płatnik, postanowienie władz skarbowych, jako niezgodne z ustawą, zaskarżył do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, który wyjaśnił, że wierzytelność bezsporna i wymagalna, wynikająca ze stosunków prywatno-prawnych wobec skarbu państwa, nadaje się do zapłaty podatku i wówczas nawet, gdy płatnik wszedł w jej posiadanie drogą przelewu.

Polsko-jugosłowiańskie rozmowy

W najbliższym czasie mają rozpocząć się rozmowy polsko-jugosłowiańskie na temat utworzenia warunków sprzyjających rozbudowie wzajemnych obrotów towarowych.

Układy handlowe z Ameryką Południową

W najbliższym czasie mają być zawarte układy handlowe między Polską a Boliwią, Peru i Ekwadorem, na podstawie których zostanie przyznana wzajemna klauzula największego uprzywilejowania.

Przewozy na kolejach P.K.P. w czerwcu i lipcu 1938 r. w porównaniu z tymi samymi miesiącami 1937 r.

	Czer-wiec 1938 r.	Czer-wiec 1937 r.	Lipiec 1938 r.	Lipiec 1937 r.
Załadowano wagonów 15 T. dla przewozów wewnątrz kraju	12425	12875	13361	13769
na wywóz węgla zagranicę	2096	2386	2224	2201
na wywóz drzewa zagranicę dla innych załadunków zagranicznych	221	284	194	265
	385	554	368	468
Razem . . .	15127	16099	16147	16703

Z danych za I dekadę sierpnia r. b. można przypuszczać, że ilość załadowanych wagonów w sierpniu r. b. będzie się prawie równać ilości wagonów w sierpniu 1937 r. (T).

Motoryzacja

Warszawa. Agencja Kabel podaje: Powtarzające się co kilka dni *sensacje motoryzacyjne* odbijają się szerokim echem na *krajowym rynku samochodowym*. W ostatnich tygodniach szczególnie usilnie lansowano pogłoski o rewelacyjnych próbach podejmowania na wielką skalę produkcji niezwykle tanich samochodów przez pp. inż. Kuczorę z Bydgoszczy i Pragłowskiego ze Śląska. Niezależnie od tego, iż w jednym z tych dwu wypadków udało się nawet organizacjom gospodarczym stwierdzić, na jak słabych podstawach oparte są te zamierzenia, lansowanie takich pogłosek przyjmowane jest przez kupiectwo samochodowe w całym kraju z największą niechęcią, gdyż przyczynia się do wstrzymywania się przez publiczność od czynienia zakupów nowych wozów — w oczekiwaniu zapowiadanych sensacji.

Jak wiadomo, w obu wspomnianych wypadkach mamy do czynienia z huczną reklamą produkcji ogromnych serii samochodów popularnych po cenach ok. 3.000 zł. Podawanie takich szczegółów świadczy najlepiej o tym, iż ludzie, którzy zajmują się lansowaniem pogłosek nie mają najmniejszego pojęcia o istocie i o kosztach produkcji seryjnej samochodów. Nie trudno stwierdzić, że opłacalną może być w Polsce tylko produkcja dużych serii samochodów, jednak potrzebny jest w tym celu kolosalny wysiłek finansowy. Tymczasem jeden z konstruktorów zapowiada serię stosunkowo nie wielką bo tylko 3.000 sztuk

rocznie, co zresztą należy traktować, jako cyfrę zbyt optymistyczną przy kapitale... 2 milionów zł.

Niemniej skutek jest taki, iż całe kupiectwo samochodowe narzeka na wyraźny spadek sprzedaży, spowodowany tym, iż nabywcy oczekują rychłego ukazania się popularnych samochodów krajowej produkcji.

Z drugiej znów strony, rewelacyjne zapowiedzi p. Pragłowskiego, wiążące produkcję z jedną z hut, przedstawiają się o tyle dziwnie, iż sama huta wykonała dotychczas zaledwie 2 wozy próbne, poddawane obecnie badaniom i nie jest dotąd zorientowana, czy podjęta zostanie produkcja seryjna. Uderzającym jest, iż nikt nie wie, skąd się biorą i przez kogo są fabrykowane wszystkie te motoryzacyjne fantazje. (Kabel).

Wspomnienie pośmiertne

W dniu 30 sierpnia r. b. na Łódzkim cmentarzu złożono do grobów rodzinnych ś. p. Stefana Weigta, członka zarządu zakładów przemysłowych St. Weigt, Sp. Akc. w Łodzi.

Zmarły urodził się w dniu 11 grudnia 1905 roku z ojca ś. p. Stanisława, założyciela zakładów i matki Stefanii z Köhlerów.

Wskutek działań wojennych, kiedy Łódź była szczególnie atakowana przez następujące na siebie wojska nieprzyjacielskie, opuścił razem z rodzicami rodzinne miasto i osiadł w Charkowie, gdzie początkowo uczęszczał do szkoły polskiej, założonej przez naszą emigrację.

Powróciwszy do rodzinnego miasta, zapisał się do Szkoły Realnej Zgromadzenia Kupców m. Łodzi, którą chlubnie ukończył, otrzymując maturę.

Od zarania swej młodości przejawiał wielkie zamiłowanie do nauk technicznych, chcąc pójść śladami swego ś. p. ojca Stanisława i w tym celu odbył praktykę odlewniczą, jednak stan zdrowia, trapiącego go groźną, a do dziś dnia nieopanowaną jeszcze przez medycynę chorobą, nie pozwolił Mu na kontynuowanie dalszych studiów i prac szkolnych w ciężkim zawodzie technicznym. — Nie przeszkadzało to jednak Zmarłemu samokształcenia się technicznego, — uczył się sam.

Zdając jednak sobie sprawę, że postęp choroby wcześniej czy później zmusi Go do porzucenia pracy technicznej, zwłaszcza tak trudnej, jak odlewnictwo, wstąpił na kursa rolnicze, a następnie na kursa handlowe. — Oba te kursy ukończył.

Niestety i w tych zawodach rozwijająca się wciąż choroba nie pozwoliła mu pracować.

Powołany na członka zarządu zakładów przemysłowych St. Weigt Sp. Akc., pozostał na tym stanowisku do śmierci i acz z powodu trwającej go choroby, nie mógł przejawiać dużej inicjatywy, lecz w miarę sił i zdrowia interesował się żywo wszelkimi sprawami odziedziczonego przedsiębiorstwa.

Zmarły chciał pójść śladami przodków swoich, chlubnie zapisanych nie tylko w przemyśle rodzimym, ale i w kartach historii naszej, bowiem jeden z przodków Jego na stanowisku pułkownika Wojsk Polskich za czasów Księstwa Warszawskiego był odznaczony szacownym krzyżem „Virtuti Militari”, jednak zwalczony chorobą, trapiącą ludzkość, zmarł w dniu 27 sierpnia r. b. odprowadzony na wieczny spoczynek przez kolegów, współpracowników, przyjaciół i miejscowy świat przemysłowy.

Niech ziemia Polska, którą gorąco umiłował, a dla której nie dane Mu było pracować tak, jak chciał, przyjmie Go do swego łona.

Osierocił żonę Stefanię z Gramsów i małoletniego synka.

Inż. Józef Andrzej Zybert.

Wiadomości z zagranicy

Zakupy i inwestycje zagranicą.

Turcja: 217 partij rozmaitych instrumentów medycznych. Szczegóły i oferty do 4 października rb. Ministerstwo obrony kraju, Ankara.

Lokomobile i części zamienne. Szczegóły i oferty do 1 października rb. Zarząd m. Amasya.

448 sztuk rozmaitych wag. Szczegóły i oferty do 1 października rb.: Administracja poczt, Ankara.

Lokomobile i części zamienne. Szczegóły i oferty do 22 września rb.: Zarząd m. Mudanya.

Części składowe i zamienne do samochodów ciężarowych. Szczegóły i oferty 1 października rb.: Ministerstwo obrony kraju, Ankara. Kosztorys £ tur. 68.529.

Lokomobile, instalacje elektryczne. Plany, szczegóły i oferty do 29 września rb.: Zarząd m. Cankiri.

Budowa mostu żelaznego. Kosztorys 90.252 £ tur. Plany, szczegóły i oferty do 19 września rb. termin pierwszy — Ministerstwo robót publicznych, Ankara.

6 autobusów. Oferty do 19 września rb. Zarząd m. Buca.

5 t żelazo-chromu. Oferty do 8 października rb. Warsztaty wojskowe, Ankara.

10 t drutu mosiężnego. Oferty do 6 października rb.: Administracja poczt, Ankara.

110 t drutu żelaznego. Oferty do 5 października rb.: Administracja poczt, Istanbul - Beyoglu.

Dźwigary, elewatory, za 70.000 £ tur. Oferty i szczegóły: Dyrekcja Kolei państwowych, Ankara. Termin pierwszy 7 października 1938.

Czasomierze do telefonów. Oferty do 10 października Dyrekcja poczt, Ankara.

Instalacja światła i siły elektr. Kosztorys 185.000 £ tur. Plany, szczegóły i oferty do 14 października rb.: Dyrekcja Kolei państw., Ankara.

Rumunia: 500 sztuk pistoletów. Szczegóły i oferty do 17 września rb.: Dyrekcja P. i T., Bucuresti.

Maszyny do pisania. Oferty do 20 września rb.: Casa Padurilor Statului Bucuresti.

Kompletne urządzenie dwu aptek. Szczegóły i oferty do 30 września rb.: Casa Centrala a Asigurarilor Sociale, Bucuresti.

Finlandia: 5 generatorów wraz z częściami zamiennymi. Oferty do 30 września rb.: Enso Gutzeit, Osakeyhtio.

Eire. (Irlandia). 20 t szyn dla kolei miejskich. Oferty do 20 września rb.: Dublin Port and Docks Board.

Egipt. 70 t żelaza płaskiego. Szczegóły i oferty do 23 września rb.: State Rai 38, 3 t stali resorowej. Oferty do 17 września rb.: Dyrekcja Kolei państwowych — State Railways, Kairo.

19,0 t sztang miedzianych. Szczegóły i oferty do 24 września rb.: jak wyżej.

Pompy, motory Diesla i elektryczne. Szczegóły i oferty do 20 września rb.: Ports and Lighthouse Administration, Alexandria.

Marokko francuskie: 2,4 t drutu brązowego. Oferty do 24 września rb.: Casablanca, Parc des transmissions.

Instalacje elektryczne i materiały elektrotechniczne. Szczegóły i oferty do 21 września rb.: Services Municipaux, Casablanca.

Francuska Afryka Zachodnia: Lokomotywy o napędzie motorów elektr. Diesla. Nowy termin 27 października rb. Szczegóły i oferty: Ministerstwo Kolonij. Paryż. (Ministère des Colonies, Paris).

Algier. Materiały telefoniczne. Szczegóły i oferty do 26 września rb. Dyrekcja Poczt i Telegrafów, Alger.

Nowa Zelandia. 140 t drutu miedzianego. Oferty do 20 października rb.: Post and Telegraph Department, Wellington.

Materiały telefoniczne, rozmaite. Szczegóły i oferty w dniach 14 i 27 października rb., jak wyżej.

Izolatory do przewodów o napięciu 110 kV. Oferty do 8 listopada rb.: Public Works Department, Wellington.

Znaczne ilości elektro-kabli. Oferty do 11 stycznia 1939, jak wyżej.

9 lokomotyw Diesla dla kopalń. Szczegóły i oferty do 4 listopada rb.: Public Works Department, Wellington.

Transformator 10.000 kVA. Oferty do 8 listopada rb.: Public Works Department, Wellington.

3320 sztuk izolatorów dla wysokiego napięcia. Szczegóły i oferty do 8 listopada rb.: Public Works Department, Wellington.

Iran. Znaczne ilości materiałów elektrotechnicznych. Szczegóły i oferty do 20 września Dyrekcja Kolei Państwowych, Teheran.

Algier. 33,5 t drutu miedzianego. Oferty do 22 września rb.: Dyrekcja P. i T., Algèr.

Unia Południowo-afrykańska. Kotły do lokomotyw. Oferty do 10 listopada rb.: Railways and Harbours, Johannesburg.

120 sztuk transformatorów. Szczegóły i oferty do 14 października rb.: Johannesburg City Council.

Generatory, transformatory, kable etc. Szczegóły i oferty do 24 października rb.: Mossel Bay Municipality.

Pompy studienne. Szczegóły i oferty do 29 października rb.: Public Works Department, Pretoria.

Uruguay. Znaczne ilości przewodów miedzianych. Oferty do 14 listopada rb.: Państwowe Zakłady elektryczne, Montevideo.

Rumunia. Kotły parowe. Szczegóły i oferty do 6 października rb.: Casa Padurilor Statului, Bucuresti.

Sztokholm. Rada miasta postanowiła zastąpić miejskie koleje elektryczne autobusami a to w związku z projektowaną budową kolei podziemnej.

Unia poł. afrykańska zakupi materiały kolejowe za 3,5 miliona £.

- Bolivia.* Postanowiona budowa linii kolejowej Machacamarca — Pando. Kosztorys 1 milj. £ ang.
- Jugosławia.* Na przedmieściu Belgradu wybudowana zostanie fabryka samochodów.
- Brazylia.* Postanowiona elektryfikacja 148 km linii kolejowych.
- Finlandia.* Postanowiona eksploatacja złóż niklu w okolicach Kaulatunturi. Kapitał wyznaczony 300 milj. Finmarek.
- Nowa Zelandia.* Postanowiona elektryfikacja linii kol. Wellington — Paekakariki.
- Włochy.* Kabel morski Sycylia — Tripolis zdecydowany. Trakeja już w toku.
- Egipt.* Rząd postanowił rozbudowę okolic Heluanu na centralę przemysłową, coś w rodzaju naszego COP.
- Bulgaria.* Zamierzona budowa wysokich pieców w Krumov.
- Rumunia.* Ministerstwo marynarki wojennej buduje 80 spichrzów zbożowych.
- Algier.* Dyrekcja kolei miejskich zakupi wagony za 10 milj. fr.
- Indie ang.* Postanowiona budowa fabryki samochodów w Bombaju.
- Francuska Afryka ekwatorialna.* Preliminowano na budowę linii kolejowych 12 milj. franków.
- Francuska Afryka zachodnia* zakupi 5 lokomotyw.
- Ryga.* Zarząd m. postanowił zakupić 160 nowych autobusów Diesla.
- Jugosławia.* Na budowę drogi Belgrad — Dubrownik preliminowano 110 milj. Dinarów.
- Francuska Afryka północna:* Na rozbudowę portu Casablanca preliminowano 209 milj. franków.
- Nowa Zelandia:* Transformatory po 10.000 kVA. Oferty do 8 listopada r.b.: Public Works Department, Wellington.
- 5.500 sztuk kondensatorów. Szczegóły i oferty do 27 września r.b.: Posts and Telegraph Department, Wellington.
- 125.000 sztuk izolatorów. Oferty do 29 października r.b.: Posts and Telegraph Department, Wellington.
- Jugosławia:* Postanowiona budowa huty cynkowej w Sabac.
- Postanowiona budowa nowego portu w Aleksandrowo. Kosztorys 34 milionów Dinarów.
- Turcja — Grecja:* W toku jest budowa bezpośredniej linii telefonicznej.
- Turcja:* Postanowiona budowa stacyj telefonicznych w Adana, Bursa, Zonguldak i Mersin.
- Łotwa:* Zamierzona budowa linii kolejowej Tukums-Kuldija.
- Iran:* Postanowiona budowa specjalnej linii kolejowej dla kopalń rud z Garmsa do Semnan.
- Norwegia:* Dyrekcja Kolei Państwowych zakupi 8 lokomotyw dla linii kol. Osfold.

Zakaz wywozu stali z Francji

We Francji został zadekretowany zakaz wywozu stali wolframowej, odpadków, łomu, starych artykułów, jak mechanizmy, magneta itd., jak również części takich artykułów — wszystko ze stali wolframo-

wej, według pozycji francuskiej taryfy celnej: ex 207 quater ex 207 quinquies, ex 219, ex 536 ter. ex 537.

Działaniem dekretu objęta została również, znajdująca się na składach celnych stal wolframowa, wprowadzona do Francji celem ponownego wywozu.

Światowa produkcja samochodów w pierwszym półroczu rb. Wedle danych ogłoszonych przez Departament handlu Stanów Zj. A. P. wyniosła światowa produkcja samochodów w pierwszym półroczu rb. 2 miliony jednostek wobec 3,6 milj. wyprodukowanych w tym samym okresie r. 1937. Zmniejszenie się produkcji wynosi zatem 44%. Największy spadek spadła na USA, gdzie wyprodukowano w okresie sprawozdawczym 1,2 miliona jednostek wobec 2,8 milj. w r. 1937, półrocze I. Zmniejszenie się zatem produkcji w Stanach Zj. A. P. dosięgło 57%. (A).

Międzynarodowy kartel producentów ołowiu. —

Po długich pertraktacjach zawarty został dnia 6 b.m. w Londynie Międzynarodowy kartel poza-amerykańskich producentów ołowiu.

Wedle doniesienia „Daily Telegraph“ z 8 b.m. do kartelu tego przystąpili producenci z Jugosławii, Australii i Burmy. Producenci z Stanów Zj. A. P. nie przystąpili wprawdzie formalnie do kartelu, w kołach jednak zainteresowanych uchodzi za pewne, że użyją swych wpływów na producentów z Meksyku, by i ci przystąpili do kartelu.

Oдноśnie producentów niemieckich uchodzi w kołach skartelizowanych za pewne, że polityka kartelu, zmierzająca do podwyższenia ceny ołowiu na rynkach światowych, dozna ze strony Niemiec całkowitego poparcia, zwłaszcza, że zwyżka ceny leży i w interesie Niemiec, których produkcja, zwłaszcza, że zwyżka ceny leży i w interesie Niemiec, których produkcja w r. 1937 dosięgła 165,9 tysięcy t, wysuwając tym samym Niemcy na piątą z kolei miejsce producentów ołowiu.

Tendencją kartelu będzie osiągnięcie przez odpowiednie restrykcje w produkcji, cen wytycznych między 16 a 20 £ za 1 t, przy czym wysiłki pójsć mają w kierunku uzyskania raczej ceny bliższej pożądanego maximum, tj. 20 £ za 1 t.

Dla informacji podajemy, że w połowie r. 1937 cena za ołów notowana w Londynie wynosiła w przybliżeniu £ 21,12,1 za 1 t a w okresie ostatnich kilku tygodni spadła na 14 £ za 1 t.

Po zawarciu jednak umowy kartelowej ceny poszły stosunkowo znacznie w górę, notowano bowiem w Londynie dnia 8 b.m. £ 14 i 11, 16 a w kulisach i po zamknięciu ceny wyniosły 14 i 5,8 £ za 1 t. Wedle sprawozdania jednak sfer zainteresowanych chodziło w danym wypadku raczej o spekulacyjne zakupy, niż o pokrycie zapotrzebowania przetwórców.

Osiągnięcie lepszych notowań o charakterze tendencji stałej osiągniętych ma być, zdaniem biura kartelowego, utworzonego w Londynie, przez dobrowolne ograniczenie produkcji przez skartelizowanych producentów w granicach między 5 a 10% produkcji dotychczasowej.

Zawarcie kartelu producentów ołowiu wpłynie niewątpliwie i na ceny srebra oraz cynku, jako metali ubocznych, wyprodukowanych z rud ołowianych.

Wpływ ten widoczny już był w dniu 7 b.m., w którym cena srebra — giełda Londyn — podniosła się

z 19 i $\frac{1}{16}$ d za uncję fin. (notowania w dniu 6 b.m.) na 19 i $\frac{1}{4}$ za u. f. Cena cynku natomiast utrzymała się w dniu 7 b.m. na wysokości z dnia poprzedniego, t.j. 13 i $\frac{1}{8}$ £ za t. A.

Nie notowane od r. 1933 zapasy cyny. — Światowe, t. zw. uchwytnie zapasy — stocks — cyny wynosiły w końcu sierpnia r.b. nie notowaną od listopada 1933 wysokość 30.671 lt. Dostawy na rynki wynosiły w sierpniu r.b. zaledwo 6.543 lt. wobec 8.812 lt, dostarczonych w lipcu r.b. W sierpniu zużyto w ośrodkach, dostępnych dla statystycznego ujęcia, 6.080 lt. wobec 6.848 lt. zużytych w lipcu r.b.

Zapasy w angielskich publicznych domach składowych wyniosły w końcu sierpnia r.b. 7975 t, ilość zatem nie notowaną od r. 1934.

W kołach zainteresowanych oczekują, że sytuacja zwłaszcza w USA ulegnie w najbliższym już czasie znacznej poprawie a to dzięki wzmagającemu się zatrudnieniu w przemyśle żelazo-przetwórczym.

Cena cyny, która w czerwcu i lipcu r.b. wykazywała stałą tendencję zwykłą (z £ 153.5.0 na 195.15.0 za 1 t spadła w sierpniu na 193.2.6 £ za 1 t. Jest to cena przeciętna za okres 31 dni sierpnia r.b. W końcu pierwszego tygodnia września ceny spadły na 192 wzgl. 190 £ za 1 t. Z 5 na 6 b.m. różnica ceny wynosiła blisko 2 £ (5 IX notowano w Londynie 192 i $\frac{1}{2}$ £ za 1 t a 6.IX tylko 190 i $\frac{3}{4}$ £). A.

Państwowe zakłady hutniczo-stalowe w Jugosławii. — W Belgradzie ukonstytuowała się ostatnio pod firma „Jugoslovenski Celik“ — (Jugosłowiańska stal), spółka akcyjna o kapitale w wysokości 600 milionów Dinarów nominalne. Udział skarbu wynosi 285 milj. Dinarów, na tę bowiem sumę oceniony został aport rzeczowy, wniesiony przez Skarb w formie włączenia do tej nowej spółki kopalń państwowych w Zenica, Liubia, Breza i Vares. Ponadto subskrybował 200 milionów Dinarów Państwowy Bank hipoteczny. Reszta w sumie 115 milionów Dinarów wyłożona zostanie do subskrypcji dopiero w r. 1945. (A.).

Skarb rumuński wycofał swe udziały w przemyśle samolotowym. — W „Monitorul Oficial“ — odpowiada naszemu „Monitorowi“ — ukazał się dekret rządu rumuńskiego w sprawie wycofania udziałów skarbu w przemyśle samolotowym.

Udziały te sprzedane zostaną „ręce prywatnej“ w drodze publicznego przetargu.

Postanowienie to dotyczy udziału skarbu rumuńskiego w „Industria Aeronautica Romana“ (IAR) S. A. o kapitale akcyjnym 200 mili. Lei, z których 60% były wzgl. są w posiadaniu skarbu.

Reszta kapitału akcyjnego jest w posiadaniu francuskich fabryk samolotów Lorraine-Dietrich, Bleriot (Suresne) i Potez. Istniejąca fabryka „IAR“ może rocznie wyprodukować 350 samolotów i 300 silników. Czysty zysk za rok 1936 wynosił 26,4 milionów Lei. Dywidenda wypłacona: 70 Lei od akcji.

W kołach zbliżonych do zarządu IAR uchodzi za rzecz pewną, że akcje, o które chodzi, przejdą w pełnej ilości w ręce prywatnego kapitału rumuńskiego a to zgodnie z obecną polityką gospodarczą rządu rumuńskiego, zmierzającą do unarodowienia istniejących w Rumunii zakładów przemysłowych.

Na razie nie wiadomo jeszcze, czy dekret wspomniany rozciągnięty zostanie i na akcje „Foria Poldi“ S. A. Spółka ta o kapitale akcyjnym 10 milionów Lei, pozostaje pod wpływami czechosłowackiej spółki akcyjnej dla przemysłu metalurgicznego i górniczego „Poldi“. Z globalnej sumy kapitału akcyjnego przypada 5,2 milj. Lei na wspomnianą „Poldi“ w Pradze, w posiadaniu „IAR“ jest akcyj wartości nominalnej 3,1 milj. Lei reszta w rękach prywatnych. „Praska Poldi“ w Rumunii wyrabia części składowe do samolotów ale wyłącznie z metali lekkich. A.

Nowe metody w kopalnictwie rud. Docent uniwersytetu w Lund, Szwecja, Sven Palmquist opatentował metodę wydobywania rud metalowych zupełnie nowym systemem. Wedle tej metody koszty eksploatacji wyniosą zaledwo połowę kosztów dotychczasowych przy znacznym zaoszczędzeniu i czasie. Dla eksploatacji tego systemu zawiązała się w Sztokholmie S. A. p. f. „International Mining and Research Co“ A. B., Malmö, o kapitale akcyjnym 1,5 miliona koron szwedzkich. Wedle obliczenia fachowców można będzie zbadać obszar wielkości Szwecji pod względem zawartości minerałów, zwłaszcza szlachetnych, w okresie zaledwo pięciu lat. A.

Ograniczenia importowe na Litwie. — Litewski minister finansów wydał zakaz, na mocy którego zabrania się przywozu do Litwy używanych narzędzi i maszyn, jako też używanych części zapasowych.

IREG obniżył ceny blachy eksportowej. — Na ostatnio odbytym w Brukseli zebraniu przedstawicieli zrzeszonych w „IREG“ producentów blachy grubej, średniej oraz żelaza uniwersalnego, zapadła uchwała w sprawie redukcji dotychczas obowiązującej ceny, zwłaszcza blachy grubej, o 10 sh w złocie na t. Uchwała weszła w życie z dniem jej powzięcia i obowiązuje wszystkich bez wyjątku producentów. Na uzasadnienie tej decyzji naprowadził Komitet wykonawczy IREG fakt nielojalnej konkurencji outsiderów z Stanów Zj. A. P., wobec których ani Rada wykonawcza IREG'u ani też i „Joint Coordinating Committee“ w USA. nie mają egzekutywy. (A.).

Projekt zwiększenia produkcji stali w Japonii. — Rząd japoński opracował, w związku z obecną sytuacją gospodarczą Japonii i Mandżukuo, spowodowaną wojną z Chinami, nowy projekt, według którego produkcja stali w Japonii i Mandżukuo w końcu roku 1941 ma wynieść 11 milionów ton.

Produkcja surówki Japonii, Mandżukuo i Chin potrzebnej na wprowadzenie w życie tego planu określana jest na 12,5 milj. ton. (G.).

Angielsko-holenderski koncern producentów cyny. — Zgodnie z uchwałami walnych zebrań akcjonariuszy „Consolidated Tinsmelters Ltd.“, Londyn oraz holenderskiego koncernu „Hollandsche-Metallurgische Bedrijven“, Arnhem, nastąpiła fuzja tych dwu czołowych producentów cyny, a to w drodze wymiany akcyj. Wymieniony koncern londyński posiadał własne przetapialnie w Liverpoolu i był współwłaścicielem fy. „Eastern Smelters Ltd.“ w Penang (Indie brytyjskie). (A.).

Kapitał amerykański chce przystąpić do budowy dróg w Polsce. — Tygodnik francuski „l'Usine“, podaje w Nr. 30 b. r. wiadomość, że towarzystwo „Cartel-pillar Tractor Co“ wydelegowało jednego ze swych dyrektorów p. M. Pringle, celem zapoznania się na miejscu z problemem rozbudowy sieci dróg w Polsce. P. M. Pringle jest zdania, że Towarzystwo, które on reprezentuje będzie mogło przedstawić rządowi polskiemu konkretne propozycje, dotyczące budowy sieci dróg. Koszt potrzebnych do tego celu maszyn wyniósłby 1.200 tys. dolarów. (G.).

Etatyzacja przemysłu hutniczego w Jugosławii. — Rada Ministrów zatwierdziła dekret, uchwalający powstanie spółki akcyjnej pod nazwą „Stal Jugosłowiańska“ z siedzibą w Sarajewie o kapitale akcyjnym 600 milionów dinarów. Dekret przewiduje fuzję państwowych kopalń węgla i rudy żelaznej w Zenica, Breza i Ljubija i odlewni żelaza w Zenica w jedno przedsiębiorstwo. Jedynym akcjonariuszem tej spółki akcyjnej jest Państwo; będzie ona mogła pokryć całe zapotrzebowanie krajowe na żelazo i stal. (G.).

Niemcy kupują kopalnie rudy żelaznej w Szwecji. — „Nouvelle Gazette de Zurich“ podaje wiadomość, że właściciele kopalni rudy żelaznej Smalands Taberg i Ulvö w południowej Szwecji zwrócili się do rządu szwedzkiego o udzielenie im pozwolenia na sprzedaż pokładów rudy pewnej grupie niemieckiej.

Chodzi o kopalnie rudy żelaznej, których eksploatacja jest wstrzymana od 60 lat. Zawartość żelaza nie przekracza 25 — 30%, a pokłady rudy określone są na 300 milionów ton.

Należy przypomnieć, że towarzystwo Eisen und Stahlwerke Hoesch kupiło w ostatnim roku 3 kopalnie rudy żelaznej w Szwecji. (G.).

Złóża platyny w Jugosławii. — Jak doniósł dziennik belgradzki „Vreme“ odkryto w pobliżu istniejących w górach Ljubic kopalni manganu nowe złoża platyny. O koncesję na eksploatację tych złóż ubiegają się Anglii i Amerykanie (z USA). (A.).

Rząd czechosłowacki wyzbywa się kopalni żelaza. — Czechosłowacka Rada Ministrów postanowiła odstąpić udziały skarbu w kopalni żelaza w Podbere-zowa (Słowaczyna) prywatnym nabywcom. Cały kapitał akcyjny w sumie 140 milj. Kc. jest w połowie własnością skarbu csl. w drugiej zaś Państwowych zakładów amunicyjnych w Brnie. Dotychczasowy deficyt tej kopalni wynosi 600 milionów Koron csl. (A.).

Niespodziewana obniżka ceny aluminium w Londynie. — W kołach City londyńskiej wywołała wprost sensację uchwała związku producentów aluminium w sprawie obniżki obowiązującej dotąd od r. 1932 ceny 100 £ za t na 94 £. Co prawda zniesiono jednocześnie udzielane dotąd dwu procentowe Kasa-sconto nie mniej jednak obniżka ceny była tym bardziej niespodziewana, że wszystkie inne metale wykazują od dłuższego już czasu tendencję zwykłą. Cena aluminium przeznaczonego na eksport obniżona została z dotychczasowych £ 90 za t o 10%.

Koła zbliżone do Związku producentów aluminium względnie do Alliance Aluminium Cie. tłumaczą obniżkę ceny dążnością do wzmożenia eksportu oraz zwiększenia zapotrzebowania na rynkach światowych. (A.).

Podwyżka ceny miedzi w Stanach Zj. A. P. — Zrzeszeni producenci miedzi w USA uchwalili podwyższyć cenę miedzi z dotychczasowych 9,75 cents za lbs na 9,85 cents. W związku z tym liczą się, że i ceny wyrobów gotowych zwykłać będą, a to co najmniej o jedną ósmą centa am. na funcie. (lbs. (A.).

Największe na świecie złoża rudy żelaznej w Brazylii eksploatowane przez koncern północno-amerykański. — Komitet gospodarczy i finansowy brazylijskiej Rady Ministrów udzielił koncesji północno-amerykańskiemu konsorcjum „Itabira Iron Ore Cy“ na eksploatację złóż rudy żelaznej w Stanie Minas Geraes. Wydajność tych złóż oceniona została w przybliżeniu na 500 milj. t, są zatem największymi na świecie. Koncesjonariusze zobowiązali się do wybudowania specjalnej linii kolejowej, biegnącej wzdłuż koryta rzeki Rio Doce. Kolej ta prowadzić będzie do portu Victoria (Stan Espirito Santo), który również wybudowany będzie przez wspomnianą „Itabira“. Z tego portu następować będzie dalszy transport rudy na północ i południe Brazylii.

O ile wszystkie te projekty zostaną urzeczywistnione, będzie to największa w historii transakcja finansowo-gospodarcza i przyczyni się do dalszego jeszcze wzmocnienia wpływów Stanów Zj. A. P. w południowych państwach Ameryki.

Na krótko przed udzieleniem tej koncesji zamówiły brazylijskie koleje państwowe w USA 1000 wagonów ciężarowych oraz kilkadziesiąt lokomotyw. Była to również największa tranzakcja w tym dziale przemysłu, jaką kiedykolwiek zawarło jedno państwo z drugim. (A.).

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dniu 12 września 1938 r. w złotych po kursie dnia za tonę metryczną:

Aluminium (krajowe)	2367
Antymon (chiński)	1070
Cyna	4834
Cynk	352
Miedź elektrolityczna	1190
Miedź standard	1043
Ołów	381
Nikiel	4595
Srebro	67

W dniu 12 września r. b. ceny metali na rynku londyńskim kształtowały się jak wyżej podano; miedź — tendencja mocna; cyna — tendencja stała; ołów — tendencja stała; cynk — tendencja mocna. W porównaniu z cenami ostatnio przez nas notowanymi w dniu 29 sierpnia r. b. ceny wszystkich metali kształtowały się zwykło. Najwięcej podniósł się cynk — o ok. 6%, ołów o ok. 5,5% miedź standard o ok. 3,5%, miedź elektrolityczna o ok. 3%, cyna o ok. 1%, antymon o ok. 1% i srebro o ok. 1%. Aluminium i nikiel bez zmiany. (G.).

ZWIEDZAJCIE

IX TARGI LEWANTYŃSKIE w BARI (Włochy)

6 — 21 września 1938

NAJWIĘKSZY RYNEK w BASENIE MORZA ŚRÓDZIEM-
NEGO.

Ułatwienia paszportowe i dewizowe oraz znaczne ulgi
przejazdowe na lądzie, morzu i w powietrzu.

Wyjazdy indywidualne i zbiorowe organizują wszystkie od-
działy P. B. P. „ORBIS” oraz Italskie Biuro Podróży.

Informacje: Delegatura Targów Lewantyńskich, Warszawa,
ul. Kazimierzowska 69 m. 7, telefon 4-12-36.

»PRZEMYSŁ METALOWY« wystawia w Międzynarodo-
wym Salonie Prasy Technicznej na Targach w BARI.

DIAMENTY TECHNICZNE

PROSZKI DIAMENTOWE,
STYKI WOLFRAMOWE,
PRZECIĄGADŁA SZTUCZNE
I DIAMENTOWE

dostarcza

Przemysł Wolframowy

WEŁNOWIEC, — ul. Piastów 12

Blacha miedziana!

Konieczpolska Walcownia Miedzi

W KONIECPOLU, woj. Łódzkie

produkuje blachę miedzianą i ołowianą dowolnych wymia-
rów i grubości, dna okrągłe i t. p. oraz spoiwo do lutowa-
nia metali (szlaglut). Nabywa starą miedź.
(39)

Maszyny i aparaty elektryczne dla statków morskich.

Maszyny, transformatory i dławiki dla radiostacji
nadawczych. Przetwornice rodzaju prądu, napięcia
i okresów. Prądnice trójfazowe i jednofazowe. Apa-
raty elektryczne do suwnic i żórawi. Regulatory
obrotów i rozruszniki samoczynne do silników więk-
szych mocy. Maszyny i aparaty elektryczne do spec-
jalnych celów

wyrabia

Wytwórnia Aparatów Elektrycznych

K. i W. PUSTOŁA

Spółka komandytowa

Warszawa 4, Jagiellońska 4/6. Telefon 10-33-26. (46)

FRANCUSKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE

„PERUN”

Spółka Akcyjna

Nowe Nasze Placówki

w **TARNOWIE** BIURO
SPRZEDAŻY
DLA CENTRALNEGO OKRĘGU
PRZEMYSŁOWEGO

Wyłączna sprzedaż tlenu z Z.F.Z.A. w Mościcach

w **BIAŁYMSTOKU** BIURO
SPRZEDAŻY
oraz WYTWÓRNIA TLENU

Upzejmie prosimy naszych
Odbiorców o obdarzanie nowych
placówek Swymi względami

Pierwsza Krajowa Wytwórnia
Okularów Ochronnych i Respiratorów

p. f. „G E W A”

Warszawa I. Graniczna 11
Telefon 543-53

Poleca po cenach fabrycznych okulary
ochronne i respiratory (maski ochronne)
dla celów przemysłowo-technicznych.

Udzielamy porad fachowych i wysyła-

my na żądanie katalogi bezpłatnie.

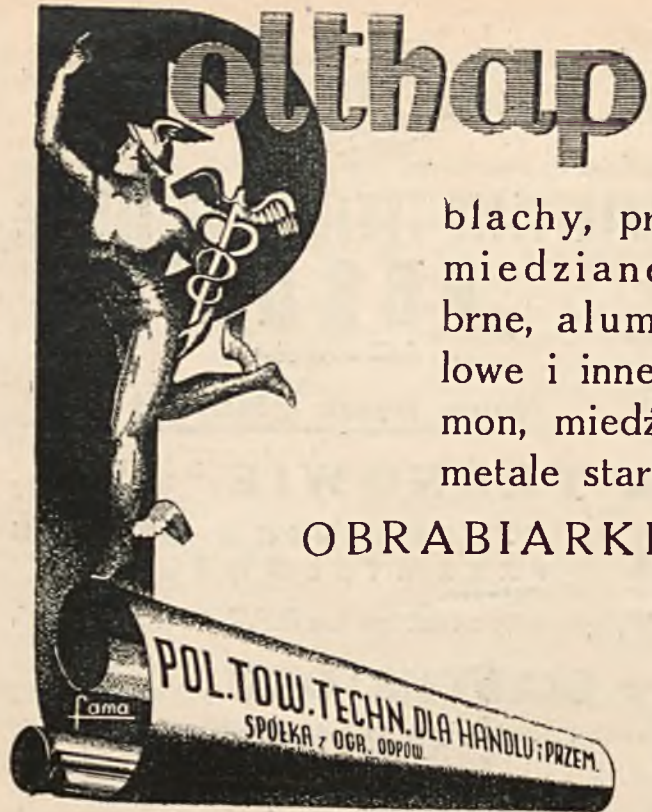
(60)

LAKIERY i FARBY DLA PRZEMYSŁU

SPÓŁKA AKCYJNA
DR. RATTNER
WARSZAWA

(69)

Polthap metale:

blachy, pręty, rury, druty, taśmy, pasy, krążki miedziane, mosiężne, tombakowe, nowosrebrne, aluminiowe i alupolonowe, antykorodujące i inne, cyna, ołów, miedź, nikiel, antymon, miedź fosforowa i inne metale i ich stopy, metale stare

OBRABIARKI DO ŻELAZA I DRZEWA
wyroby szmerglowe

WARSZAWA, PAŃSKA 83 (dom własny)
tel. 5-30-65, 695-77, 209-27 i 209-17

(38)

Sp. Akc. J. JOHN w Łodzi

wykonywa:

TOKARKI POCIĄGOWE:

- z kołami stopniowymi JL-150 i TWN-230
- szybkobieżne uniwersalne TJN - 230
- wysoce szybkobieżne uniwersalne TJS - 150 i TJS - 200
- produkcyjne szybkobieżne o bezstopniowej zmianie obrotów TSH - 150

WIERTARKI PIONOWE:

- słupowe Wa - 32 i Wb - 40
- kadłubowe o bezstopniowej zmianie obrotów W. II - 40

Wiertarka kadłubowa W. II-40

PRZEKŁADNIE ZĘBATE różnej wielkości i przełożenia. — **MOTOREDUKTORY, KOŁA ZĘBATE** czołowe z zębami frezowanymi prostymi, skośnymi, daszkowymi, hartowanymi i szlifowanymi. — **KOŁA ZĘBATE** stożkowe z zębami heblowanymi prostymi i skośnymi.

(2)